

MOLDOVA - PROIECT DE APROVIZIONARE DURABILĂ CU APĂ (IRIGAȚII)

*Rezumat fără caracter tehnic
(NTS)*

indB – martie 2026

 	BRL Ingénierie 1105 Av Pierre Mendès-France BP 94001 30001 NIMES CEDEX 5
Subcontractant	ADI Asociația Obstească Str Petru Movila, 23/8, et. Parter, Chișinău, Republica Moldova birou@adi.md +373-22-835323 / +373-22-835324

Data	24/07/2025
Contact	Pierre SAVEY

Proiect	MOLDOVA - PROIECT DE ALIMENTIZARE DURABILĂ CU APĂ (IRIGAȚII) - Studiu de fezabilitate (NTS)
Referință proiect BRLi	A01576
Versiunea documentului	B.

Data publicării	Versiune	Observare	Compilat de	Verificat și validat de
28/07/2025	O	NTS – versiune preliminară	QRE	Anunț de interes public
03/03/2026	B.	Actualizare conform indicelui E al Raportului Final	Anunț de interes public	Anunț de interes public

MOLDOVA - PROIECT DE APROVIZIONARE DURABILĂ CU APĂ (IRIGAȚII)

Cuprins

1	DESCRIEREA PROIECTULUI	1
1.1	Masivul Căușeni	2
1.1.1	Scenariul selectat	2
1.1.2	Prezentare tehnică PIP	3
1.2	Puhăcenii de Sus	3
1.2.1	Scenariul selectat	3
1.2.2	Prezentare tehnică PIP	4
2	FUNDAL	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
2.1	Rațiunea proiectului	5
2.2	Respectarea legislației sociale și de mediu relevante	5
2.2.1	Evaluare de mediu și socială	5
2.3	Condiții de mediu și sociale de bază	6
2.3.1	Mediul fizic	6
2.3.2	Mediul biologic	6
2.3.3	Mediul socio-economic	7
2.4	Istoricul dezvoltării și planificării proiectului	7
2.4.1	Pregătirea proiectului	7
2.4.2	Analiza alternativelor	8
3	DUE DILIGENCE DE MEDIU ȘI SOCIALĂ	11
3.1	Procesul E&S a fost realizat și integrat cu designul	11
3.2	Implicarea părților interesate	11
4	REZUMATUL IMPACTULUI SOCIAL ȘI DE MEDIU ȘI AL MĂSURILOR DE ATENUARE	13
4.1	Impacturi potențiale	13
4.1.1	Faza de construcție	13
4.1.2	Faza de operare	17
4.2	Măsuri de atenuare și gestionare	21
4.2.1	Cerințe administrative	21
4.2.2	Măsuri de atenuare	21
4.2.3	Monitorizare și supraveghere	22
5	COMUNICAȚII	29
5.1	Planul de implicare a părților interesate	29
5.2	Mecanismul de reclamații	29
5.3	Date de contact	29

ILUSTRAȚII

◆ Figuri

Figura 1 -1: Zona proiectului	1
Figura 1 -2: Masivul Căușeni CIS - Scenariul 4Bis Design	3
Figura 1 -3: Puhăcenii de Sus CIS - Scenario 1BisA Reviewed Design	4

◆ Tabele

Tabelul 2 -1: Rezumatul analizei comparative (Puhăcenii)	8
Tabelul 2 -2: Rezumatul analizei comparative (Masivul)	9
Tabelul 4 -1: Rezumatul impactului (faza de construcție)	15
Tabelul 4 -2: Rezumatul impactului (faza de operare)	19
Tabelul 4 -3: Măsurile	21
Tabelul 4 -4: Plan de atenuare și gestionare (faza de construcție)	25
Tabelul 4 -5: Plan de atenuare și gestionare (faza operațională)	27

1 Descrierea proiectului

Proiectul „Moldova – Aprovizionare durabilă cu apă (irigații)” este elaborat de Guvernul Republicii Moldova cu asistența tehnică a Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) pentru a sprijini dezvoltarea agricolă rezilientă la schimbările climatice și incluzivă în țară.

Proiectul își propune să reabiliteze două sisteme centralizate de irigații (CIS):

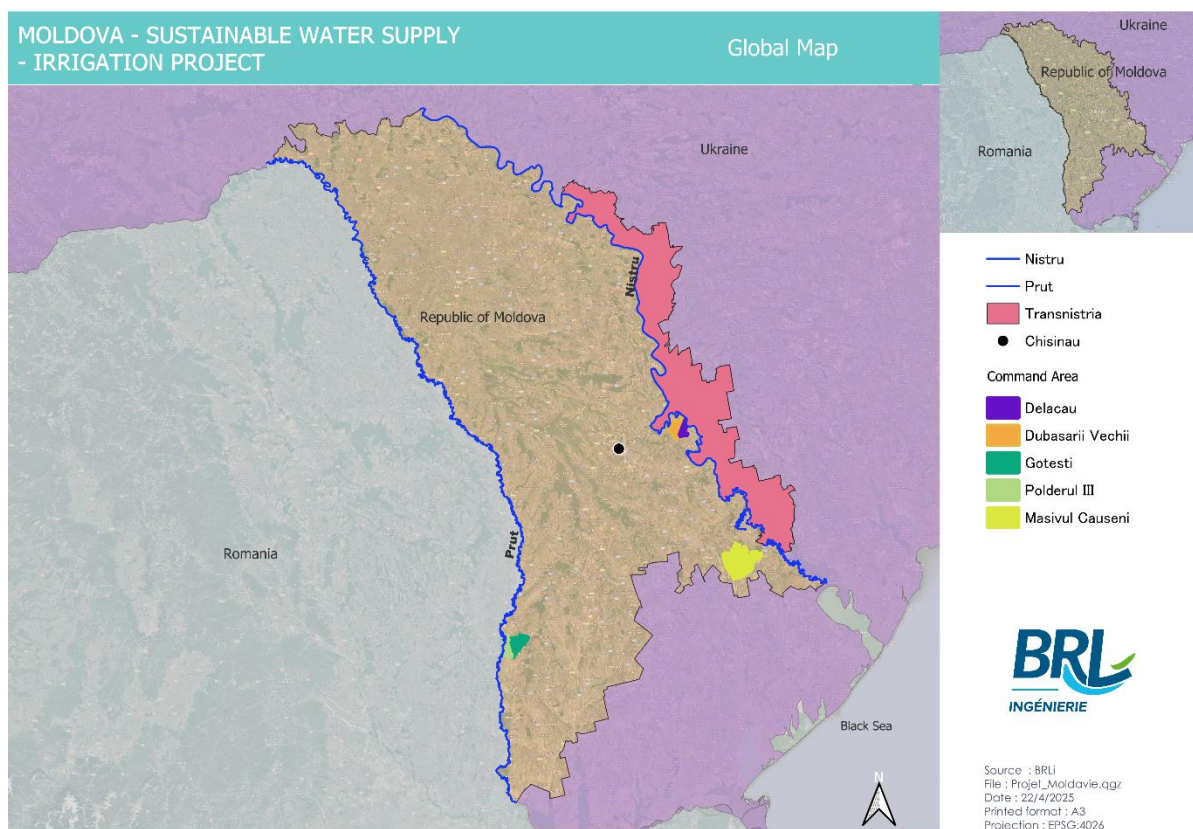
I. Masivul Căușeni și

II. Puhăcenii de Sus.

Ambele SCI sunt situate de-a lungul Nistrului, care împreună reprezintă un potențial semnificativ pentru agricultura irigată din țară. Pentru fiecare sistem centralizat de irigații au fost evaluate mai multe scenarii de reabilitare (alternative de proiect) care sunt descrise în detaliu în studiul de fezabilitate (SF).

Lucrările de reabilitare vor fi completate de activități de consolidare a capacităților pentru fermieri și Asociațiile Utilizatorilor de Apă pentru Irigații (AUI), concentrându-se pe promovarea diversificării culturilor, valorificarea apei pentru irigații, adoptarea unor practici agricole durabile și asigurarea funcționării și întreținerii durabile a infrastructurii. De asemenea, sunt planificate activități dedicate consolidării cadrului instituțional.

Figura 1-1: Zona proiectului

Notă : Situl Gotești , care a fost inițial prevăzut ca parte a proiectului, a fost abandonat.

1.1 Masivul Căușeni

1.1.1 Scenariul selectat

În urma consultărilor cu AUA, MAIA, ANIF și BERD, scenariul 4Bis (inițial scenariul 3) a fost selectat ca opțiune preferată pentru Masivul. Schema Căușeni, așa cum este descrisă în Raportul inițial. Acest scenariu a fost ales pe baza fezabilității sale tehnice solide și a eficienței din punct de vedere al costurilor.

Din punct de vedere tehnic, Scenariul 4Bis oferă un design de rețea optimizat și compact, care utilizează eficient infrastructura existentă, necesitând doar o reabilitare specifică, mai degrabă decât o reconstrucție completă. Configurația sa reduce consumul de energie și îmbunătățește gestionabilitatea operațională, în special în raport cu topografia zonei și nevoile de alimentare cu apă.

Din punct de vedere economic, scenariul 4Bis prezintă cel mai favorabil raport cost-beneficiu, oferind servicii de irigații în zone agricole cu potențial ridicat, reducând în același timp cheltuielile de capital și operaționale.

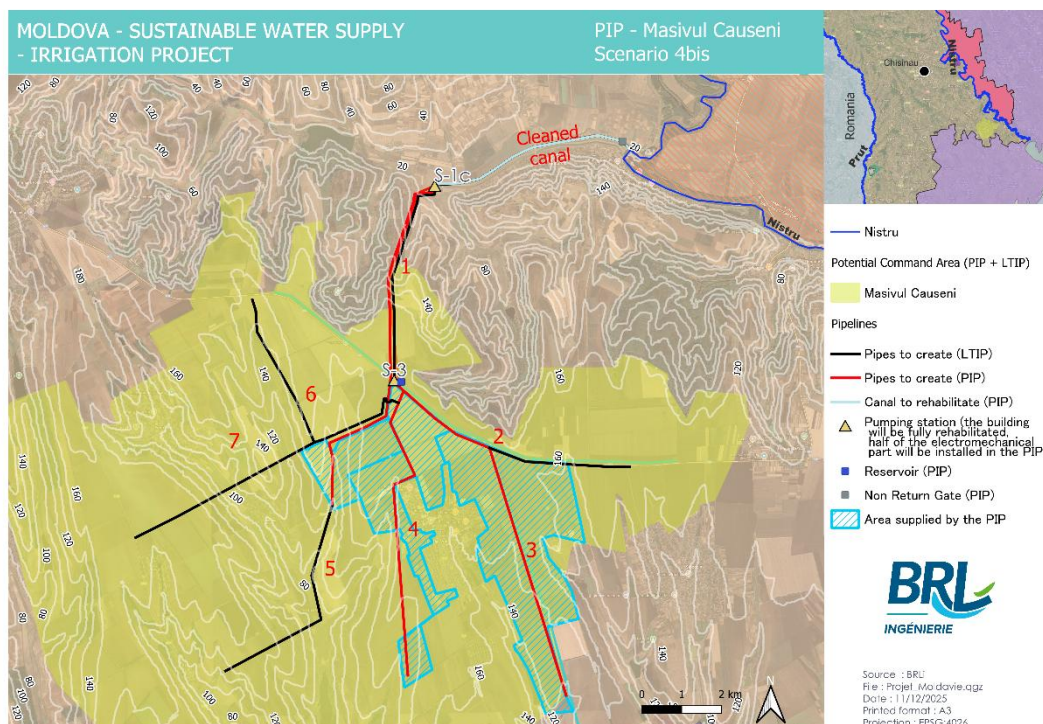
◆ Scenariul 4Bis

- Mențineți canalul, creați o supapă de sens unic și amplasați o nouă stație de pompare lângă S-1.
- Renovarea conductei dintre S-1 și S-3 cu o conductă dublă; această conductă de refulare va alimenta stația S-3, alimentând în același timp direct ramificațiile 5 (datorită topografiei favorabile).
- Păstrați clădirea S-3 și rezervorul acesteia pentru a alimenta ramurile 2, 3, 4, 6 și 7.

Acest scenariu a luat în considerare doar nevoile de apă pe termen scurt (adică cu un hidromodul de 0,65 l/s/ha în loc de 0,95 l/s/ha).

Alegerea între construcție sau reabilitare va fi decisă ulterior în cadrul studiului. Deocamdată, prețul este bazat pe o construcție nouă.

Figura 1-2: Masivul Căușeni CIS - Scenario 4Bis Design

1.1.2 Prezentare tehnică a Planului de Investiții Prioritare (PIP)

PIP a fost definit pentru scenariul 4Bis și include reabilitarea și dezvoltarea următoarelor infrastructuri:

- Reabilitarea prizei de apă a canalului cu o vană anti-retur și curățarea canalului
- Construcția stației de pompare S-1: Priza din canal și clădirea vor fi reconstruite integral, iar aproximativ jumătate din noua parte electromecanică va fi instalată.
- Reabilitarea stației de pompare S-3: Clădirea va fi reabilitată complet, urmând să fie instalată aproximativ jumătate din noua parte electromecanică.
- Reabilitarea rezervorului
- Crearea conductei principale de evacuare („Ramura 1” pe hartă), doar una dintre cele două planificate
- Crearea Ramurilor 3 și 4 și a unei părți din Ramurile 2 și 5
- Jumătate din rețeaua secundară va fi instalată

1.2 Puhăcenii de Sus

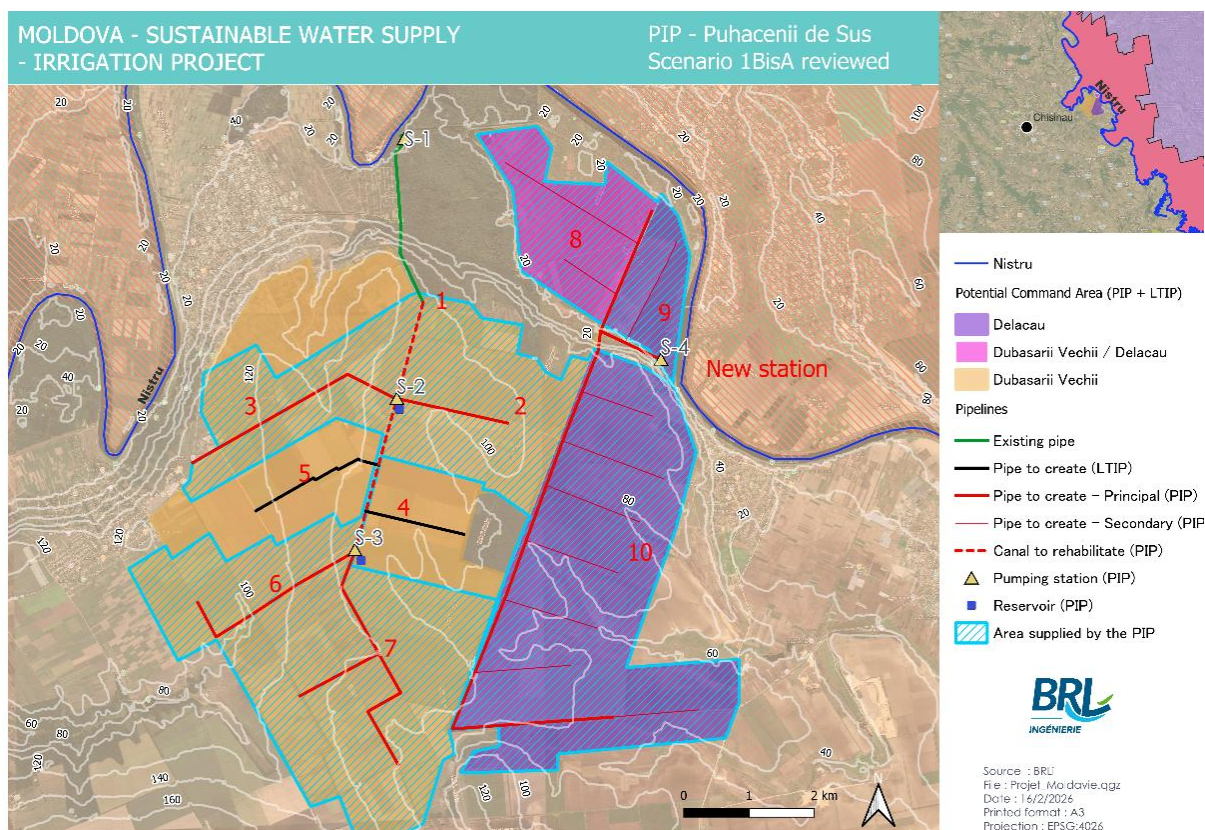
1.2.1 Scenariul selectat

În urma discuțiilor cu AUAI, MAIA, ANIF și BERD, a fost propus scenariul 1bisA revizuit pentru schema Puhăcenii de Sus. Această decizie se bazează pe o combinație de fezabilitate tehnică, eficiență economică și considerații instituționale. Acest scenariu propune o abordare cu rețea duală, permițând operarea independentă de către Asociațiile de Utilizatori de Apă Dubăsarii Vechi și Delacău.

◆ Scenariul 1BisA revizuit:

- Dubăsarii Zona Vechi :
 - Mențineți priza de apă existentă și stația de pompare S-1 și adăugați pompele necesare.
 - Întreținerea conductei principale între S-1 și S-2 (treapta înaltă); întreținerea stațiilor de pompare S-2 și S-3 cu instalarea pompelor suplimentare necesare; întreținerea canalului între S-2 și S-3; și crearea ramificațiilor secundare pentru irigarea noii zone de deservire.
- Delacău :
 - Crearea unei noi stații de pompare (S-4),
 - Crearea unei filiale principale și a unei rețele secundare

Figura 1-3: Puhăcenii de Sus CIS - Scenariu 1BisA revizuit

NB: Rețeaua secundară a fost ilustrată în figură (linie roșie subțire) în conformitate cu solicitarea AUA1; cu toate acestea, costul a fost calculat forfetar pentru rețeaua secundară în ansamblu, mai degrabă decât ramură cu ramură.

1.2.2 Prezentare tehnică PIP

PIP a fost definit pentru scenariul 1BisA revizuit și include reabilitarea și dezvoltarea următoarelor infrastructuri:

- Dubăsarii Zona Vechi : modernizări ale stațiilor de pompare (adăugarea de pompe noi în stațiile de pompare S-1, S-2 și S-3), două rezervoare noi (aproximativ 40.000 m³ lângă S2 și aproximativ 30.000 m³ lângă S3), reabilitarea canalelor (curățarea și captușirea cu geomembrană), înlocuirea ramurilor prioritare (2, 3, 6 și 7) și o rețea secundară care acoperă 3.000 ha.
- Delacău : crearea unei noi stații de pompare (S-4), înlocuirea ramurilor prioritare (8, 9 și 10) și a unei rețele secundare care acoperă 1.900 ha.

2 Informații generale

2.1 Rațiunea proiectului

Sectorul agricol al Republicii Moldova este extrem de vulnerabil la variabilitatea climatică. Secetele severe din ultimii ani au evidențiat fragilitatea sistemelor existente și necesitatea unor investiții strategice în infrastructura de irigații pentru a sprijini productivitatea, securitatea alimentară și mijloacele de trai rurale.

Perimetrele SCI selectate au fost prioritizate în funcție de fezabilitatea tehnică, pregătirea instituțională și cererea de producție agricolă de înaltă valoare. Fiecare SCI prezintă provocări instituționale și operaționale distincte:

- **SCI Puhăcenii de Sus** (Raioanele Criuleni / Anenii Noi): Parțial operațional. AUA I Dubăsarii Vechi irigă ~ 1.900 ha folosind sisteme cu energie solară. Cu toate acestea, au apărut întrebări de guvernare odată cu înființarea unei AUA I în Delacău. Această a doua Asociație pentru Apă nu are nicio infrastructură în administrarea sa.
- **SCI Masivul Căușeni** (raionul Ștefan Vodă): Cel mai mare ca anvergură, dar inactiv. AUA I Kizil se află în stadii incipiente de dezvoltare instituțională. Irigațiile actuale se bazează pe fântâni informale și resurse de apă de calitate scăzută.

Proiectul cuprinde evaluări tehnice, instituționale, economice, de mediu și sociale pentru a defini planuri viabile de reabilitare și modernizare pentru fiecare sistem.

Proiecte aliniate cu proiecțiile climatice de la mijlocul secolului și promovând furnizarea eficientă de irigații la cerere.

2.2 Respectarea legislației sociale și de mediu relevante

5

2.2.1 Evaluare de mediu și socială

O analiză independentă de due diligence socială și de mediu (ESDD) privind proiectarea și construcția SIC a fost efectuată ca parte a FS și în conformitate cu Politica de mediu și socială a BERD din 2019 și cerințele sale de performanță, standardele UE și bunele practici industriale (GIP).

Lacunele identificate au fost utilizate pentru a dezvolta un Plan de Acțiune pentru Mediu și Social (PAMS) pentru implementare, care conține acțiunile necesare a fi implementate pentru a alinia livrarea Proiectului cu cerințele BERD.

Planul de Acțiune Socială și de Mediu prezintă un set cuprinzător de acțiuni care trebuie implementate înainte și în timpul fazei de construcție pentru a asigura respectarea deplină a reglementărilor naționale și a Cerințelor de Performanță ale BERD. Aceste acțiuni acoperă o gamă largă de subiecte, inclusiv autorizarea și conformitatea cu reglementările, evaluări detaliate ale impactului asupra mediului și social, planificarea managementului și implicarea părților interesate.

Planul de Acțiune pentru Mediu și Social (PAMS) subliniază necesitatea consolidării capacităților, în special pentru Unitatea de Implementare a Proiectului (UIP) și pentru dezvoltarea unui Sistem de Management de Mediu și Social (SMMS). Un accent semnificativ se pune pe consolidarea capacității instituționale prin recrutarea de specialiști în domeniul mediului și social.

Apoi, se evidențiază finalizarea Planului de Management de Mediu și Social (PMMS) specific proiectului, a Planului de Implicare a Părților Interesate (PEP) și a Cadrului de Relocare (CdR), însoțite de dezvoltarea de planuri de management E&S specifice fiecărui amplasament (de exemplu, mecanismul de soluționare a reclamațiilor lucrătorilor, gestionarea biodiversității, sănătatea și securitatea, traficul, condițiile de muncă și de muncă, relocarea și restabilirea mijloacelor de trai). Toate aceste elemente vor trebui incluse în dezvoltarea viitoare a proiectului, integrând măsuri detaliate de atenuare și monitorizare în proiectarea proiectului și asigurându-se că antreprenorii îndeplinesc cerințe robuste de E&S.

În plus, implicarea sistematică a părților interesate și implementarea unui Mecanism de Soluționare a Reclamațiilor (GRM) accesibil sunt elemente esențiale pentru menținerea transparenței și a acceptabilității sociale.

Per ansamblu, evaluarea demonstrează că, deși cadrul proiectului este deja existent, este nevoie de elaborare și operaționalizare a unor studii mai detaliate, a unor planuri de management și a unor consolidări instituționale în timpul aprobării finale a proiectului, pentru a se asigura că cele două proiecte de reabilitare a irigațiilor respectă cele mai bune practici internaționale și standardele BERD.

2.3 Condiții de mediu și sociale de bază

2.3.1 Mediul fizic

Clima este caracterizată ca fiind temperat-continentală. Nivelurile precipitațiilor sunt remarcabile, deoarece există precipitații chiar și în cea mai aridă lună. Peste 500 mm de precipitații cad anual. Cu toate acestea, se așteaptă că schimbările climatice să aibă un impact asupra disponibilității apei și a productivității agricole, ceea ce face ca dezvoltarea irigațiilor să fie esențială pentru sectorul agricol.

Proiectul CIS Puhăcenii de Sus face parte din Podișul Nistrului Inferior, care este alcătuit în principal din formațiuni sedimentare precum argile, nisipuri și marne. Aceste caracteristici creează soluri potrivite pentru culturi de câmp și legume. Geomorfologia Masivului Căușeni este caracterizat de un teren relativ plat până la ușor undulat, format din loess și formațiuni sedimentare. Toate aceste zone sunt supuse compactării și eroziunii.

În ceea ce privește resursele de apă, râul Nistru este cea mai importantă resursă. Această cale navigabilă este considerată moderat poluată din cauza scurgerilor agricole, a deversărilor menajere și a presiunii din amonte și oferă o resursă de apă fiabilă pentru dezvoltarea irigațiilor. Un studiu al Băncii Mondiale publicat în 2020 a evaluat disponibilitatea resurselor de apă în cadrul mai multor scenarii de utilizare a apei și schimbări climatice și a concluzionat pozitiv cu privire la potențialul de dezvoltare ulterioară a sectorului irigațiilor.

2.3.2 Mediul biologic

Zonele proiectului sunt situate în apropierea unei arii protejate: situl Ramsar („Nistrul de Jos”). În plus, perimetrele Rețelei Smarald de pe râul Nistru („Dubăsarii”) Vechi”, „Nistrul de Jos”) sunt, de asemenea, situate în apropierea zonelor proiectului.

Habitatul și flora din interiorul zonei proiectului includ în mare parte peisaj modificat cu terenuri agricole, zone cu vegetație naturală și vegetație riverană de-a lungul râului Nistru. Zonele naturale și semi-naturale oferă refugii esențiale pentru flora locală.

În ceea ce privește fauna, mozaicul de habitate din zonă susține o bogată diversitate de specii asociate în mod tipic cu ecosistemele riverane și agroecosistemele. Acestea includ amfibieni, păsări acvatice, mamifere terestre sau nevertebrate. Zonele proiectului găzduiesc, de asemenea, specii incluse în Lista Roșie a ICN ca fiind pe cale de dispariție (EN) sau pe cale de dispariție critică (CR).

O parte din zonele studiate ar putea fi considerate habitate critice.

2.3.3 Mediul socio-economic

Masivul SCI Căușeni este situat în partea de sud a Republicii Moldova și face parte din Regiunea de Dezvoltare Sud (RDS/ADR SUD). Regiunea cuprinde 294 de localități. Centrul administrativ al regiunii este orașul Cimișlia. Regiunea de Dezvoltare Sud are cel mai scăzut nivel de industrializare în comparație cu alte zone din Moldova, terenurile agricole acoperind 74% din teritoriul său.

Puhăcenii de Sus este asociat cu raionul Criuleni, fiind parte a Agenției de Dezvoltare Regională Centru. Agenția de Dezvoltare Regională Centru supraveghează 13 raioane din centrul Moldovei, care cuprind 329 de unități administrative teritoriale, inclusiv 14 orașe și 315 sate/comune, cu un total de 598 de localități. Regiunea se întinde pe 10.734 km², reprezentând 31% din suprafața totală a Moldovei. În 2019, avea o populație de 982.700 de locuitori, cu o densitate de 91,5 locuitori/km² și o rată de urbanizare de 19,8%.

Agricultura este o piatră de temelie a economiei Republicii Moldova, solurile fertile din cernoziom acoperind 75% din teritoriul său, fiind ideale atât pentru culturile anuale, cât și pentru cele perene. Aceste soluri, în special în raioanele nordice, beneficiază de microclimate diverse, sporind capacitățile de producție a culturilor. Toate zonele SCI ale proiectelor prezintă o structură a dimensiunii fermelor împărțită între exploatații la scară foarte mică și la scară mare. Numărul fermelor de dimensiuni medii este destul de scăzut în toate locațiile, cu puține indicii de extindere activă în această categorie, având în vedere barierele financiare și fizice (accesul la apă) pentru dezvoltarea ulterioară.

2.4 Istoricul dezvoltării și planificării proiectului

2.4.1 Pregătirea proiectului

Acest proiect de reabilitare a infrastructurii de irigații face parte dintr-o inițiativă națională mai amplă lansată în urmă cu câțiva ani pentru a spori reziliența agriculturii și a îmbunătăți gestionarea resurselor de apă. Inițial, o gamă largă de amplasamente candidate a fost identificată la nivel național, pe baza necesității de a moderniza sistemele de irigații, a potențialului lor de dezvoltare agricolă și a rolului lor strategic în economiile locale. Din această listă lungă, două amplasamente au fost prioritizate datorită importanței lor strategice, a gradului de degradare a infrastructurii și a potențialului lor de îmbunătățire operațională.

Într-o a doua etapă, au fost elaborate diferite scenarii de intervenție pentru fiecare Schemă Centralizată de Irigații (SIC) preselectată, pentru a evalua fezabilitatea lor tehnică și operațională. Această analiză a luat în considerare factori specifici amplasamentului, cum ar fi disponibilitatea apei, starea infrastructurii hidraulice existente și aranjamentele instituționale pentru operare și întreținere, bazându-se totodată pe lecțiile învățate din proiecte similare de reabilitare a irigațiilor, susținute de Agenția Franceză de Dezvoltare (AFD) și Banca Mondială (BM). Această evaluare comparativă a permis identificarea celor mai realiste și rentabile opțiuni, excluzând în același timp soluțiile neviabile din punct de vedere tehnic sau economic.

În paralel, au fost efectuate consultări cu principalele părți interesate, inclusiv autorități naționale și locale, asociații de utilizatori de apă și comunități rurale, pentru a valida ipotezele tehnice și a asigura alinierea la nevoile locale. Deși aspectele de mediu și sociale - cum ar fi proximitatea zonelor sensibile, constrângerile asupra utilizării terenurilor și potențialul impact asupra mijloacelor de trai - au fost luate în considerare în această etapă (abordate mai detaliat în secțiunile dedicate ale acestei NTS).

În acest moment, proiectul se află în etapa de fezabilitate, unde au fost definiți parametrii tehnici, instituționali și preliminar de mediu și sociali pentru a ghida următorii pași. Aceste constatări vor trebui rafinate și validate în continuare în timpul fazei de proiectare detaliată, care va include

2.4.2 Analiza alternativelor

2.4.2.1 Puhăcenii de Sus CIS

În ceea ce privește sursele de apă, nu există alternative viabile la utilizarea apei din râul Nistru. Infrastructura proiectului a fost proiectată pentru a minimiza impactul potențial asupra mediului fizic și a comunităților locale. Similar altor amplasamente, au fost evaluate mai multe alternative la designul proiectului propus:

- **Fără intervenție** : Într-un scenariu fără intervenție, situația din zona proiectului ar rămâne în mare parte neschimbată, irigațiile fiind limitate la zona funcțională de comandă operată și întreținută în prezent de Asociația Utilizatorilor de Apă Dubăsarii Vechi (AAU). Deși AAU ar putea extinde treptat suprafața irigată în timp, fermierii care în prezent nu au acces la servicii de irigații riscă să se confrunte cu impacturi semnificative în următorii ani, ceea ce ar putea duce la falimentul fermelor. În plus, zona este deja caracterizată de disparități semnificative între fermele mari deservite de sistemul centralizat de irigații (SIC) și fermele mici și mijlocii situate prea departe de punctele existente de alimentare cu apă. Un scenariu fără intervenție ar exacerba probabil acest decalaj.
- **Extinderea infrastructurii și construirea unei noi stații de pompare pentru zona Delacău** : Această alternativă a fost examinată, dar există îngrijorări din cauza impactului potențial asupra mediului asociat cu construirea unei noi stații de pompare. Din perspectiva mediului, acest scenariu este incompatibil cu obiectivul proiectului de a minimiza amploarea intervențiilor.

Tabelul 2-1: Rezumatul analizei comparative (Puhăcenii)

	Tehnico-Economic	Social	Mediu
Nicio intervenție	Niciun cost imediat; irigațiile rămân limitate; potențial declin economic pe termen lung pentru fermierii care nu au acces la apă.	Fermierii fără acces rămân vulnerabili; risc de faliment al fermelor; creșterea inegalităților dintre fermele mari și cele mici/mijlocii.	Niciun impact nou; presiune continuă asupra resurselor funciare și de apă; persistă riscul degradării solului și vulnerabilitatea la secetă
Reabilitarea infrastructurilor + Sistem separat pentru Delacău	Este necesară o infrastructură nouă, dar mai rentabilă; sistem mai complex de operat și întreținut	Îmbunătățește accesul la apă pentru fermierii din Delacău ; abordează disparitățile sociale; o mai bună echitate, dar există o problemă în zona 8 (din Dubăsarii) Vechi) va necesita o rezoluție suplimentară.	Impactul asupra mediului în urma construirii de noi infrastructuri; riscuri potențiale pentru habitate și comunitățile din apropiere
Reabilitarea infrastructurilor, păstrând o singură priză de apă	Mai puțin rentabil; utilizează infrastructura existentă; operare și întreținere mai ușoare.	Oferă posibilitatea deservirii zonei Delacău din facilitățile existente; susține nevoile comunității în mod sustenabil, dar nu rezolvă conflictul latent dintre Delacău și Dubăsarii Vechi	Amprentă ecologică mai mică; limitează impactul noilor structuri; se concentrează pe modernizarea instalațiilor existente și extinderea acestora.

2.4.2.2 SCI Masivul Căușeni

În ceea ce privește sursele de apă, nu există alternative viabile la utilizarea apei din râul Nistru. Infrastructura proiectului a fost proiectată pentru a minimiza impactul potențial asupra mediului fizic și a comunităților locale. Similar altor amplasamente, au fost evaluate mai multe alternative la designul proiectului propus:

- **Fără intervenție:** Într-un scenariu fără intervenție, sistemele agricole din această zonă ar deveni din ce în ce mai vulnerabile la secetă. Această regiune este cea mai aridă din Moldova și, din cauza distanței față de resursele de apă și a terenului elevat, fermierii depind în prezent exclusiv de precipitații și de sursele locale de apă de calitate slabă. Fără intervenție, ar exista probabil o scădere a diversității culturilor și o reducere a numărului de fermieri activi. Doar cele mai mari ferme ar putea continua să investească pentru a susține producția, concentrându-se pe culturile cele mai rezistente la secetă și cu valoare ridicată și implementând tehnologii pentru îmbunătățirea calității apei locale. Un astfel de scenariu nu ar reuși să satisfacă nevoile fermierilor sau să se alinieze cu prioritățile naționale de dezvoltare agricolă.
- **Amplasamente alternative pentru punctul de priză:** Au fost examinate diverse opțiuni pentru relocarea punctului de priză. Cu toate acestea, din cauza constrângerilor de mediu din zonă, inclusiv riscurile de inundații și proximitatea față de zonele rezidențiale, s-a ajuns la concluzia că păstrarea amplasamentului actual al prizei și concentrarea pe curățarea și reabilitarea canalului reprezintă cea mai potrivită soluție.

Tabelul 2-2: Rezumatul analizei comparative (Masivul)

	Tehnico-Economic	Social	Mediu
Nicio intervenție	Fără costuri imediate; vulnerabilitate crescândă a agriculturii; risc de declin economic și închidere de ferme.	Fermierii se confruntă cu riscuri mai mari de secetă; este probabilă o reducere a numărului de ferme mici și mijlocii; doar fermele mari pot continua să investească; inegalitatea socială crește.	Niciun impact nou; degradarea continuă a terenurilor și dependența excesivă de apa locală de calitate slabă; vulnerabilitatea la secetă rămâne
Noua priză de apă	Dificil din punct de vedere tehnic; necesită investiții mai mari; mai puțin rentabil.	Ar putea îmbunătăți accesul în zone noi; potențială rezistență socială în apropierea noului amplasament	Riscuri de mediu mai mari din cauza zonelor predispuse la inundații și a proximității față de locuințe; posibilă perturbare a habitatului (în situl RAMSAR)
Reabilitarea infrastructurilor existente	Mai rentabil; utilizează infrastructura existentă; risc tehnic mai mic; se aliniază mai bine cu bugetul disponibil.	Răspunde cererii locale	Amprentă ecologică mai mică; evită impactul construcțiilor noi, dar există încă probleme

3 Due Diligence de mediu și socială

3.1 Procesul E&S a fost realizat și integrat cu designul

Acest proiect de reabilitare a infrastructurii de irigații a fost evaluat din perspectivă de mediu și socială (E&S) pentru a asigura conformitatea sa cu standardele internaționale și cele mai bune practici.

Ca parte a etapei de fezabilitate, a fost efectuată o analiză cuprinzătoare a mediului și securității (E&S), combinând o analiză documentară a designului proiectului cu vizite pe teren la fiecare dintre cele două locații selectate. Aceste vizite au permis echipei să observe contextul fizic și social, să identifice receptorii de mediu sensibili, cum ar fi zonele protejate sau cursurile de apă, și să înțeleagă mai bine dinamica socio-economică locală, inclusiv practicile agricole și modelele de utilizare a terenurilor.

În paralel, au fost desfășurate consultări cu părțile interesate, precum autoritățile naționale și locale, asociațiile utilizatorilor de apă, producătorii agricoli și reprezentanții comunității. Aceste discuții au permis colectarea percepțiilor asupra riscurilor și oportunităților potențiale ale proiectului, documentarea preocupărilor persoanelor afectate și integrarea cunoștințelor locale în identificarea principalelor probleme de mediu și sociale (a se vedea mai jos).

Pe această bază, evaluarea a evidențiat principalele provocări medii și sociale (E&S) care trebuie abordate în timpul proiectării proiectului, cum ar fi sensibilitatea la biodiversitate, proprietatea funciară și potențiala strămutare economică, sănătatea și siguranța comunității, condițiile de muncă și de muncă, precum și riscurile legate de guvernarea apei. Aceste constatări au fost utilizate pentru a fundamenta proiectarea preliminară a proiectului și pentru a pregăti documentația E&S necesară, inclusiv Due Diligence-ul de Mediu și Social (ESDD), Planul de Implicare a Părților Interesate (SEP), Rezumatul Netehnic (NTS), Cadrul Preliminar de Politici de Relocare (RPF) și un Plan de Acțiune Mediu și Social (ESAP) care definește măsurile prioritare pentru consolidarea managementului riscurilor și a capacității instituționale.

Proiectul poate fi clasificat în Categoria B, dar se recomandă insistent studii suplimentare, în special: evaluarea habitatelor critice (CHA), planul de management al biodiversității (BMP) și studiul integrat al managementului resurselor de apă (IWRM). De asemenea, va fi supus unei evaluări naționale de impact în conformitate cu reglementările moldovenești.

3.2 Implicarea părților interesate

În etapa de fezabilitate, a fost elaborat și implementat un plan structurat de implicare a părților interesate (SEP) pentru a se asigura că proiectul de reabilitare a irigațiilor propus a fost dezvoltat într-un mod transparent, incluziv și responsabil din punct de vedere ecologic și social. Consultările au fost organizate în jurul a trei grupuri principale de părți interesate: agenții instituționale și guvernamentale, părți interesate locale și tehnice și parteneri de dezvoltare.

La nivel instituțional, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA), Agenția Națională pentru Îmbunătățiri Funciare (ANIF) și Ministerul Mediului (ME) au fost implicate prin intermediul unor întâlniri individuale pentru a colecta date fiabile, a prezenta conceptul proiectului și a asigura alinierea cu politicile naționale, strategiile de mediu și cadrele de reglementare. Au fost organizate sesiuni specifice cu agenții precum *Apele Moldovei* privind disponibilitatea resurselor de apă și cu Agenția de Mediu pentru a clarifica procedurile de autorizare și a discuta riscurile preliminare de mediu și sociale. Ministerele responsabile de sănătate, muncă și protecție socială au fost consultate parțial pentru a identifica considerațiile sociale cheie, inclusiv siguranța lucrătorilor și incluziunea grupurilor vulnerabile. De asemenea, au avut loc discuții specifice cu Divizia pentru Egalitate de Gen pentru a integra perspectivele de gen în conceperea proiectului.

La nivel local, consultările au avut ca scop surprinderea realităților de pe teren și asigurarea acceptabilității la nivel comunitar. Au fost organizate întâlniri cu **autoritățile locale** pentru a obține sprijinul lor politic și tehnic, a identifica proiectele de dezvoltare în curs și a discuta potențialele implicații asupra utilizării terenurilor și a infrastructurii. Implicarea **Asociațiilor Utilizatorilor de Apă (AUA)** și a producătorilor agricoli a fost extinsă, combinând discuții în grupuri de focus, cartografiere participativă și interviuri pentru a înțelege mai bine cererea de apă, provocările tehnice și conflictele sociale legate de gestionarea irigațiilor. Prin intermediul întâlnirilor menționate anterior, au avut loc și interacțiuni preliminare cu **proprietarii și utilizatorii de terenuri afectați** pentru a cartografia zonele cu potențiale perturbări și a discuta principiile de compensare, deși acestea au rămas informale în această etapă. Grupurile vulnerabile au fost contactate prin metode de consultare adaptate pentru a se asigura că au fost luate în considerare constrângerile și riscurile lor specifice, în timp ce comunitățile locale au fost parțial implicate pentru a le colecta preocupările cu privire la potențialele impacturi E&S.

În cele din urmă, partenerii de dezvoltare și părțile interesate din domeniul tehnic au fost consultați pentru a asigura alinierea proiectului la bunele practici internaționale. BERD a fost ținută la curent prin intermediul unor întâlniri strategice și al unor informări tehnice pentru a confirma conformitatea cu Politica sa de Mediu și Socială și pentru a identifica din timp riscurile cheie legate de guvernare și incluziune. Alți parteneri de dezvoltare, precum Banca Mondială și AFD, au fost consultați parțial pentru a împărtăși lecțiile învățate din proiecte similare și pentru a explora oportunități de sinergie sau cofinanțare.

Per ansamblu, implicarea în etapa de fezabilitate a fost implementată în principal prin întâlniri bilaterale, grupuri de discuții și ateliere tehnice, susținute de fișe de proiect, hărți și informații de referință privind mediul și mediul înconjurător.

Aceste consultări au fost esențiale în rafinarea înțelegerii problemelor de mediu și sociale specifice fiecărui amplasament și în identificarea măsurilor de atenuare și a adaptărilor de proiectare care trebuie luate în considerare pentru SIC-ul selectat.

4 Rezumatul impactului social și de mediu și al măsurilor de atenuare

4.1 Impacturi potențiale

4.1.1 Faza de construcție

Faza de construcție generează în principal impacturi temporare, dar semnificative. Din punct de vedere social, aceasta poate aduce efecte pozitive prin crearea de locuri de muncă pe termen scurt, precum și prin stimularea economică datorită creșterii cererii de materiale, lucrări de construcții sau servicii logistice. Aceste oportunități de angajare și generarea de venituri locale pot contribui, de asemenea, la reducerea migrației din mediul rural spre cel urban, oferind mijloace de trai viabile.

Cu toate acestea, trebuie luate în considerare o serie de riscuri de mediu și sociale. Există riscul contaminării solului și a apei în cazul unor scurgeri accidentale, al unei gestionări deficitare a deșeurilor sau al depozitării necorespunzătoare a materialelor. Biodiversitatea locală poate fi afectată de o astfel de poluare accidentală, precum și de instalarea de echipamente, în special în proiectele preconizate care au loc în apropierea sau în ecosisteme sensibile, cum ar fi zonele protejate, zonele umede sau corpurile de apă. Achiziționarea de terenuri pentru lucrări de reabilitare poate duce la schimbări temporare ale utilizării terenurilor, cu un anumit impact asupra mijloacelor de trai, dacă nu sunt planificate și compensate corespunzător. Lucrările de terasament, demolarea și instalarea de echipamente sunt de obicei asociate cu poluarea fonică și a aerului cauzată de utilaje. În cele din urmă, trebuie abordate problemele de sănătate și securitate în muncă pentru a reduce riscul de accidente, în special în zonele rurale, unde conștientizarea și instruirea în materie de siguranță pot fi limitate.

Tabelul 4-1: Rezumatul impactului (faza de construcție)

	RISC ȘI IMPACT	VALOAREA CURENTULUI ALTERNATIV	INTENSITATE	MĂSURĂ	DURATĂ	SEMNIFICAȚIE	MĂSURI
Mediul fizic	Emisii de gaze cu efect de seră	Ridicat	Scăzut	Regional	Temporar	Minor	• Plan de prevenire și gestionare a poluării, inclusiv măsuri de reducere a mobilizării echipamentelor și a managementului aferent
	Mișcarea Pământului	Ridicat	Mediu	Local	Temporar	Minor	• Plan de gestionare a biodiversității, inclusiv procesul de restaurare cu restaurarea solului (respectarea ordinii originale a orizonturilor solului, colectarea semințelor și replantarea)
	Poluarea accidentală a solului	Ridicat	Mediu	Local	Temporar	Minor	• Plan de prevenire și gestionare a poluării, inclusiv
	Poluarea accidentală a apei	Ridicat	Ridicat	Local	Temporar	Moderat	• Plan de prevenire și gestionare a poluării
Mediul biologic	Poluare accidentală	De la mic la mare	Ridicat	Local	Temporar	Moderat	• Plan de prevenire și gestionare a poluării
	Alterarea habitatului	De la mic la mare	Mediu	Local	Temporar către Permanent	Moderat	• Plan de gestionare a biodiversității cu evaluarea biodiversității, evaluare ecologică înainte de lucrări pentru a permite evitarea anumitor aspecte specifice și o serie de măsuri de atenuare
	Perturbarea faunei sălbatice	De la mic la mare	Scăzut	Local	Temporar	Minor	• Plan de prevenire și gestionare a poluării
	Habitate critice	Ridicat	Scăzut	Local	Temporar către Permanent	Minor - Moderat	• Crearea de zone umede în bazine hidrografice existente sau planificate • Plantat în zone împădurite
Mediul socioeconomic	Migrație redusă	Ridicat	Scăzut	Local	Temporar	Minor	• Plan de gestionare a forței de muncă cu proceduri locale de recrutare
	Riscuri de conflicte	Ridicat	Mediu	Local	Temporar	Minor	• Plan de gestionare a părților interesate cu mecanism de soluționare a reclamațiilor • Plan de acțiune pentru relocare și restaurarea mijloacelor de trai
	Riscuri pentru sănătate și siguranță	Ridicat	Mediu	Local	Temporar	Minor	• Plan de gestionare a muncii cu măsuri dedicate de SSM
	Riscurile muncii forțate și ale muncii copiilor	Ridicat	Scăzut	Punctual	Temporar	Minor	• Plan de gestionare a forței de muncă cu măsuri specifice
	Vulnerabilitate crescută	Ridicat	Mediu	Local	Temporar	Minor	• Plan de acțiune pentru relocare și restaurarea mijloacelor de trai
	Riscuri de gen	Ridicat	Mediu	Local	Temporar	Minor	• Plan de acțiune privind egalitatea de gen
	Modificarea peisajului	Scăzut	Scăzut	Local	Temporar	Minor	• /
	Alterarea patrimoniului cultural	De la mic la mare	Scăzut	Punctual	Permanent	Minor	• Plan de management al patrimoniului cultural (cu proceduri de descoperire întâmplătoare)
	Ocuparea forței de muncă la nivel local și generarea de venituri	Ridicat	Scăzut	Local	Temporar	Minor	• Plan de gestionare a forței de muncă cu proceduri locale de recrutare
	Achiziția de terenuri și relocarea	Ridicat	Mediu	Regional	Temporar către Permanent	Moderat	• Plan de acțiune pentru relocare și restaurarea mijloacelor de trai
	Riscuri de deteriorare a infrastructurilor	Moderat	Mediu	Local	Temporar	Minor	• Toate procedurile administrative cu administratorii de rețele • Planul de management al sănătății și securității comunității
	Cererea crescută de servicii locale	Moderat	Scăzut	Local	Temporar	Minor	• Planul de management al sănătății și securității comunității
	Degradarea mediului de viață	Scăzut	Mediu	Punctual	Temporar	Minor	• Plan de prevenire și gestionare a poluării cu măsuri dedicate pentru poluarea fonică și a aerului

	Negativ		Minor		Moderat		Ridicat
	Pozitiv		Minor		Moderat		Ridicat

4.1.2 Faza de operare

Odată ce infrastructura este reabilitată, se așteaptă ca faza de operare să ofere beneficii structurale pe termen lung. Irigațiile funcționale îmbunătățesc productivitatea agricolă, stabilizează randamentele și sporesc rezistența comunităților rurale la variabilitatea climatică. De asemenea, contribuie la o mai bună cunoaștere a managementului resurselor de sol și apă, deoarece sistemele modernizate tind să fie mai eficiente, cu instruire dedicată, reducând pierderile și optimizând utilizarea. Din punct de vedere social, acest lucru poate duce la creșterea veniturilor agricole direct sau indirect și la îmbunătățirea securității alimentare locale.

Cu toate acestea, unele efecte negative potențiale trebuie monitorizate. Dacă nu este reglementată corespunzător, agricultura intensificată poate duce la extrageri mari de apă, la o utilizare sporită a agrochimicelor (îngrășăminte, pesticide), care pot degrada calitatea solului și a apei. Mai mult, accesul inegal la apa pentru irigații sau cererile concurente între utilizatori ar putea declanșa tensiuni locale dacă mecanismele de guvernare și distribuție a apei nu sunt bine definite.

În cele din urmă, în faza operațională, impactul asupra biodiversității și habitatelor va fi redus prin respectarea măsurilor de atenuare, cum ar fi instalarea de grile de protecție la stațiile de pompare pentru pești și interzicerea prelevării apei din râuri dacă nivelul debitului electric este sub pragul critic pentru buna funcționare a ecosistemelor.

Tabelul 4-2: Rezumatul impactului (faza de operare)

	RISC ȘI IMPACT	VALOAREA CURENTULUI ALTERNATIV	INTENSITATE	MĂSURĂ	DURATĂ	SEMNIFICAȚIE	MĂSURI
Mediul fizic	Emisii de gaze cu efect de seră	Ridicat	Scăzut	Regional	Temporar	Minor	/
	O mai bună gestionare a solului	Ridicat	Scăzut	Punctual	Permanent	Minor	• Plan de gestionare a irigațiilor cu instruire extinsă
	Degradarea solului	Ridicat	Mediu	Local	Temporar spre permanent	Moderat	• Plan de gestionare a irigațiilor cu măsuri ample, instruire și conștientizare • Plan de gestionare a dăunătorilor și pesticidelor
	Cantitatea de apă	Ridicat	Mediu	De la local la regional	Temporar	Moderat spre Ridicat	• Plan de gestionare a irigațiilor cu instruire și conștientizare extinse
	Alterarea calității apei	Ridicat	Mediu	De la local la regional	Temporar	Moderat	• Plan de gestionare a irigațiilor cu măsuri ample, instruire și conștientizare • Plan de gestionare a dăunătorilor și pesticidelor
Mediul	Biodiversitate locală crescută	De la mic la mare	Scăzut	Local	Permanent	Minor	• / (monitorizarea restaurării și a gardurilor vii...)
	Alterarea habitatului	De la mic la mare	Mediu	De la local la regional	Temporar	Minor	• Planul de gestionare a irigațiilor • Plan de gestionare a dăunătorilor și pesticidelor
	Perturbarea faunei sălbatice	De la mic la mare	Scăzut	Local	Temporar / Permanent	Minor	/
	Habitate critice	Ridicat	Scăzut	Local	Permanent	Minor	/
Mediul socioeconomic	Migrația rurală-urbană redusă	Ridicat	Scăzut	Local	Temporar	Minor	• Plan de gestionare a irigațiilor pentru a asigura incluziunea
	Riscuri de conflicte	Ridicat	Mediu	Local	Temporar / Permanent	Moderat	• Plan de gestionare a irigațiilor cu o guvernare adecvată
	Îmbunătățirea sănătății și siguranței	Ridicat	Scăzut	Punctual	Permanent	Minor	• /
	Riscuri de gen	Ridicat	Scăzut	Punctual	Permanent	Minor	• Plan de gestionare a irigațiilor pentru a asigura incluziunea • Plan de acțiune privind egalitatea de gen
	Modificarea peisajului	Scăzut	Scăzut	Punctual	Temporar	Minor	/
	Crearea de locuri de muncă în ferme	Ridicat	Scăzut	Punctual	Permanent	Minor	/
	Creșterea veniturilor agricole și ale gospodăriilor	Ridicat	Mediu	Local	Permanent	Moderat	/
	Apariția agro-întreprinderilor și a întreprinderilor mici	Ridicat	Scăzut	Punctual	Permanent	Minor	/
	Reziliență sporită la schimbările climatice	Ridicat	Mediu	Regional	Permanent	Major	/
	Riscul de pregătire insuficientă a lanțului de aprovizionare agricol	Ridicat	Mediu	Regional	Temporar spre permanent	Moderat	• Planul de gestionare a irigațiilor
	Îmbunătățirea infrastructurii (solară)	Scăzut	Scăzut	Punctual	Permanent	Pozitiv	/
	Negativ		Minor		Moderat		Ridicat
	Pozitiv		Minor		Moderat		Ridicat

4.2 Măsuri de atenuare și gestionare

4.2.1 Cerințe administrative

Proiectul va necesita numeroase proceduri administrative, inclusiv o Evaluare a Impactului asupra Mediului (ESIA) națională, datorită naturii sale transfrontaliere și utilizării apei pentru irigații. Dacă Agenția de Mediu confirmă necesitatea efectuării unei Evaluări a Impactului asupra Mediului pentru activitățile propuse (Agenția de Mediu ar trebui să decidă pe baza Evaluării Preliminare de Mediu pentru fiecare SCI), se va emite o notificare specială a unei părți potențial afectate cu privire la activitatea propusă, în conformitate cu articolul 3 din Convenția de la Espoo privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontalier (Ref.: Legea nr. 86/2014 privind evaluarea de mediu, art. 12 și acordurile interstatale privind apele transfrontaliere în vigoare).

4.2.2 Măsuri de atenuare

Măsurile de atenuare propuse pentru faza de construcție a SCI vor fi executate de către antreprenorul de construcții (CC). Cerințele descrise în acest capitol au ca scop asistarea CC în dezvoltarea propriului Plan de Management de Mediu și Social al Constructorului (CESMP).

Tabelul 4-3: Măsuri

Componente	Construcții	Operațiune
Oameni și comunitate	Plan de gestionare a forței de muncă: termeni și condiții de angajare, egalitate de șanse și nediscriminare, interzicerea muncii copiilor și a muncii forțate, sănătate și securitate în muncă, mecanism de soluționare a reclamațiilor pentru lucrători, formare și conștientizare, monitorizare, audit și raportare	/
	Plan de prevenire și gestionare a poluării : gestionarea poluării fonice și a poluării aerului, gestionarea deșeurilor periculoase și nepericuloase, gestionarea substanțelor chimice și a materialelor periculoase, gestionarea scurgerilor accidentale	/
	Plan de acțiune privind egalitatea de gen: oportunități de angajare incluzive și sigure pentru femei, mediu de lucru sigur și facilități de bază, prevenirea violenței de gen. siguranța comunității și coeziune socială, mecanism accesibil de soluționare a reclamațiilor, monitorizare dezagregată pe sexe	Plan de acțiune privind egalitatea de gen: creșterea participării femeilor la guvernarea irigațiilor, îmbunătățirea accesului femeilor la terenurile și serviciile irigate, consolidarea capacităților femeilor în gestionarea apei și a fermelor, reducerea expunerii la violența bazată pe gen (VBG) sau la exploatare, creșterea economiei de timp și a oportunităților de venit pentru femei, partajarea costurilor echitabilă din punct de vedere al genului.
	Plan de management al sănătății și securității comunității: evaluarea riscurilor și analiza de referință, măsuri specifice	
	Plan de gestionare a părților interesate	Plan de gestionare a părților interesate

Componente	Construcții	Operațiune
Mijloace de trai	Plan de relocare și mijloace de trai: cadru juridic și instituțional, consultare și participare, mecanism de soluționare a reclamațiilor (GRM), modalități de implementare și buget, monitorizare, evaluare și raportare	Plan de consolidare a capacităților fermierilor: instruire și activități dedicate care să asigure că fermierii sunt capabili să se conecteze la sistemul reabilitat și să utilizeze apa într-un mod profitabil și durabil.
Cultură	Plan de management al patrimoniului cultural: analiză de bază (în timpul ESIA), implicarea comunității, măsuri de evitare și atenuare a impactului asupra mediului, instruire și conștientizare, procedură pentru descoperirile întâmplătoare, monitorizare și raportare, mecanism de soluționare a reclamațiilor	/
Biodiversitate	Plan de gestionare a biodiversității: analiză de bază, implementarea monitorizării de mediu (înainte, în timpul și după lucrări), măsuri specifice, proces de restaurare, specii invazive	Plan de gestionare a dăunătorilor și pesticidelor: bune practici în irigații, reducerea dependenței de substanțe chimice, utilizarea agrochimicelor, stabilirea de zone tampon, structuri de control al drenajului și fâșii vegetate, sistem de monitorizare Planul de gestionare a irigațiilor: guvernanta și incluziune, gestionarea apei, gestionarea solului, gestionarea lanțului de aprovizionare

4.2.3 Monitorizare și supraveghere

Monitorizarea activităților proiectului va fi realizată pentru:

- Stabilirea faptului că diversele PMG-uri aferente fazei au fost pregătite și sunt în curs de implementare;
- Asigurarea implementării Proiectului în conformitate cu cerințele naționale și cu standardele AFD de mediu și sociale;
- Monitorizarea continuă a modificărilor condițiilor de mediu de referință în timpul construcției și, după caz, al exploatării;
- Revizuirea activităților de construcție și furnizarea de informații privind monitorizarea mediului către autoritățile locale, dacă este necesar; și
- Implementați acțiuni corective, dacă este necesar, în cazul în care măsurile de atenuare propuse nu pot elimina/reduce potențialele impacturi legate de construcție prevăzute în PMM.

Fiecare etapă de monitorizare va fi responsabilitatea personalului cheie de management definit în Planul de Monitorizare. Aceștia vor avea puterea de a ajusta și modifica condițiile de operare dacă rezultatele monitorizării indică faptul că sunt necesare astfel de măsuri corective. În funcție de situații, supervisorul este: titularul proiectului, Antreprenorul de Construcții, AUA, fermierii, ANIF.

Proiectul va fi implementat de o unitate de implementare a proiectului (UIP). UIP-ul intern care va fi înființat va fi format dintr-o echipă formată din mai mulți experți. Fiecare expert va avea roluri și responsabilități clare pentru a asigura coordonarea și supravegherea eficientă a proiectului, în conformitate cu standardele BERD și ale altor instituții financiare internaționale. Personalul va fi alocat părților interesate relevante: Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA), Agenția Națională pentru Îmbunătățiri Funciare (ANIF), Centrul de Consultanță Agricolă și Rurală (ARAC), Ministerul Mediului. În funcție de disponibilitatea resurselor umane din aceste instituții, pot fi angajați noi specialiști. Asistența tehnică internațională va oferi sprijin UIP-ului. **Asistența tehnică va include, printre alții, un specialist în mediu și un specialist social.**

Antreprenorul de construcții trebuie să numească un Manager de Mediu și Social (MSM) și un Specialist în Sănătate și Securitate (SSS), ale căror atribuții pe parcursul perioadei de construcție vor fi legate în principal de managementul de mediu și social și de sănătatea și securitatea pe șantier. Acești reprezentanți vor coordona cu titularul de proiect și alte părți interesate ale proiectului implementarea, supravegherea, raportarea și acțiunile ulterioare privind PMM.

O componentă cheie a succesului E&S pe parcursul fazelor proiectului depinde de consolidarea eficientă a capacităților și de instruirea tuturor angajaților proiectului, inclusiv a contractorilor, subcontractanților și membrilor AUA.

În timpul implementării proiectului vor fi oferite trei tipuri principale de instruire: a) instruire susținută de titularul de proiect și personalul de mediu și social al CC pentru lucrători și locuitori în timpul desfășurării lucrărilor (faza de construcție) și b) instruire susținută pentru membrii AUA și fermieri pentru a le consolida capacitatea de a gestiona sistemul de irigații odată ce acesta este reabilitat și de a dezvolta activități agricole și de irigații durabile.

O evidență a tuturor măsurilor necesare pentru a aborda impactul și problemele sociale și de mediu, precum și activitățile de monitorizare și supraveghere asociate acestora, sunt consolidate sub formă de tabel mai jos.

Tabelul 4-4: Plan de atenuare și gestionare (faza de construcție)

Măsura	Monitorizare	Interval de timp		Responsabilități
Planul de gestionare a forței de muncă	Plan de gestionare a forței de muncă disponibil, inclusiv planul local de recrutare și conformitatea cu cerințele de SSM: documentație cu identificarea riscurilor și procedurilor, echipamente și logistică Inclusiv inspecție pentru verificarea Registrului de evidență, a Registrului vizitatorilor, a Planului de intervenție în caz de urgență (inclusiv în caz de incendiu), a Registrului de evidență a accidentelor, a permiselor de lucru etc., conform cerințelor Regulamentului privind organizarea activităților de securitate a muncii la locul de muncă și prevenirea riscurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 95 din 05.02.2009 – Monitorul Oficial, nr. 34-36, 2009, art. 138	Construcții	Înainte de începerea lucrului.	Antreprenor de construcții (și proprietarul proiectului)
	Liste de verificare cu contracte de muncă scrise care specifică descrierea postului, salariile, orele de lucru, concediul și condițiile de concediere	Construcții	Lunar	Proprietarul proiectului (și CC)
	Conținut local: Numărul de persoane angajate din comunitățile locale.	Construcții	Continuu	Antreprenor de construcții
	Conținut local pentru lanțul de aprovizionare: o parte din bugetul de construcție alocată furnizorilor locali	Construcții	Continuu	Antreprenor de construcții
	O parte din angajați cu documente de vârstă verificate	Construcții	La angajare / Evaluare trimestrială	Antreprenor de construcții
	Numărul de incidente raportate de muncă a copiilor/muncă forțată	Construcții	Lunar	Antreprenor de construcții și proprietar de proiect
	Liste de verificare privind utilizarea EIP și gestionarea reclamațiilor	Construcții	Lunar	Antreprenor de construcții
	Instruire CC (pentru lucrători) în domeniul sănătății, securității în muncă și mediului	Înainte de începerea lucrărilor la șantier	Data	Titularul proiectului, Inspecția Muncii
	Numărul de incidente sau accidente.	Construcții	Lunar	Antreprenor de construcții
	Numărul de reclamații ale lucrătorilor	Construcții	Lunar	Antreprenor de construcții
	O parte din reclamații rezolvate	Construcții	Lunar	Antreprenor de construcții
	Criteriile privind emisiile de GES în procesul de selecție a antreprenorului de construcții și a altor furnizori de servicii	Înainte de construcție	În momentul pregătirii documentelor de licitație	Titularul proiectului pentru pregătire – AFD pentru validarea documentelor de licitație
	Plan de eficiență a resurselor, prevenire și gestionare a poluării disponibil, cu proceduri pentru atenuarea eficienței resurselor și a emisiilor	Înainte de construcție	Înainte de construcție	Antreprenor de construcții
Plan de eficiență a resurselor, prevenire și gestionare a poluării	Existența anticipată a unui sistem de contorizare a apei la priza de apă și în fiecare punct cheie al sistemului	Construcții	Înainte de recepția lucrărilor	Proprietarul proiectului
	Instalarea eficiență a unui acționator cu viteză variabilă	Înainte de recepția lucrărilor		Proprietarul proiectului (și CC)
	Inspecții vizuale ale emisiilor atmosferice (de exemplu, fumul provenit de la echipamente). Monitorizarea calității aerului, dacă sunt considerate necesare condițiile.	Construcții	Aproape de zone construite Ca urmare a unor plângeri întemeiate	Proprietarul proiectului și antreprenorul de construcții
	Monitorizarea zgomotului, dacă este necesar	Construcții	Aproape de zone construite Ca urmare a unor plângeri întemeiate	Proprietarul proiectului și antreprenorul de construcții
	Planul de gestionare a deșeurilor disponibil	Construcții	Înainte de lucrările de construcție	Antreprenor de construcții
	Cantitatea de deșuri generate de activitățile Proiectului. Acest parametru de monitorizare va include: natura deșeurilor, metoda de eliminare, descrierile și amplasamentele locurilor de eliminare, destinația și autorizațiile de mediu ale companiilor care preiau deșeurile (în cazul tratării externe).	Construcții	Lunar	Antreprenor de construcții
	Inspecția vizuală a zonelor de depozitare a materialelor periculoase.	Construcții	Inspecție vizuală săptămânală	Antreprenor de construcții (și inspecție de către proprietarul proiectului)
	Inspecția vizuală a zonelor de depozitare a deșeurilor (inclusiv).	Construcții	Inspecție vizuală săptămânală	Antreprenor de construcții (și inspecție de către proprietarul proiectului)
	Inspecție regulată pentru a se asigura că toate măsurile identificate pentru protejarea resurselor de sol și apă sunt implementate eficient de către CC Inspecție vizuală pentru poluarea solului și a cursurilor de apă de suprafață, de exemplu, scurgerea sedimentelor, prezența peliculei de petrol în cursurile de apă de suprafață.	Construcții	Zilnic în timpul lucrărilor la sau în apropierea apelor	Antreprenor de construcții (și inspecție de către proprietarul proiectului)
	Surgeri accidentale (număr, volum/suprafață)	Construcții	La fiecare scurgere	Antreprenor de construcții
	Oportunități de angajare: Fișe de recrutare, rapoarte HR	Construcții	Lunar	Antreprenor de construcții

Măsura	Monitorizare	Interval de timp		Responsabilități
Plan de acțiune privind egalitatea de gen	Mediu de lucru sigur: jurnale de inspecție la fața locului, înregistrări ale reclamațiilor	Construcții	Pe toată perioada de construcție	Antreprenor de construcții (și inspecție de către proprietarul proiectului)
	VBG: Jurnale de instruire, rapoarte de incidente VBG	Construcții	În prima lună; actualizare la fiecare 3-6 luni	Antreprenor de construcții (sefi de șantier, responsabil cu sănătatea și securitatea în muncă)
	Siguranța comunității și coeziune socială: rapoarte ale ședințelor, formulare de feedback comunitar	Construcții	Mobilizare inițială + trimestrială	Expert social PIU, Autorități Locale
	Numărul și tipul reclamațiilor soluționate	Construcții	Stabilit înainte de mobilizare	Expert social PIU
	Rapoarte de monitorizare și evaluare, constatări ale auditului de gen	Construcții	Actualizări lunare	Echipa de Monitorizare și Evaluare (M&E) a UIP
Planul de management al sănătății și securității comunității	Plan de gestionare a sănătății și siguranței comunitare disponibil, inclusiv planul de gestionare a traficului	Construcții	Înainte de construcție	Antreprenor de construcții
	Numărul de șoferi instruiți.	Construcții	Lunar	Antreprenor de construcții
	Accidentele și accidentele rezultate în urma proiectului care afectează siguranța publică; frecvența și gravitatea acestor incidente vor fi înregistrate.	Construcții	Lunar	Antreprenor de construcții
	Monitorizarea stării drumurilor	Construcții	Înainte și după finalizarea lucrărilor	instituția de administrare a drumurilor
	suprafața drumurilor reabilite	Construcții	Slășitul fazei de construcție	Antreprenor de construcții
	Numărul și durata restricțiilor privind accesul la infrastructura și serviciile de bază	Construcții	Continuu	Antreprenor de construcții
	RAP/LRP disponibil înainte de începerea lucrărilor	Construcții	Înainte de lucrările de construcție	Proprietarul proiectului
Plan de relocare și restaurare a mijloacelor de trai	Semnarea acordurilor cu PAP-urile	Construcții	Înainte de lucrările de construcție	Proprietarul proiectului
	Numărul de persoane eligibile pentru participarea la acțiuni compensate și sumele plătite	Construcții	Înainte de lucrările de construcție	Proprietarul proiectului
	Monitorizarea procesului de eliberare a dreptului de trecere	Construcții	Înainte de lucrările de construcție	Proprietarul proiectului
		Construcții	Înainte de lucrările de construcție	Proprietarul proiectului
Planul de gestionare a biodiversității	BVP disponibil, în funcție de stocuri	Construcții	Înainte de lucrările de construcție	Proprietarul proiectului
	Implementarea monitorizării de mediu cu inspecție (înainte, în timpul și după lucrări)	Construcții	Înainte de lucrările de construcție	Proprietarul proiectului
	Instruirea eficientă a lucrătorilor CC	Înainte de construcție	Înainte de începerea lucrărilor de construcție	Antreprenor de construcții
	Monitorizarea amprentei și a defrișării terenurilor	Construcții	Continuu	Antreprenor de construcții (și inspecție de către proprietarul proiectului)
	Monitorizarea restaurării amplasamentului	Construcții	Slășitul lucrărilor de construcție	Antreprenor de construcții (și inspecție de către proprietarul proiectului)
Planul de gestionare a patrimoniului cultural	Numărul de artefacte găsite, patrimoniu cultural	Construcții	În perioadele de lucrări de excavare	Antreprenor de construcții (și inspecție de către proprietarul proiectului)
Plan de gestionare a părților interesate	Numărul de întâlniri organizate cu părțile interesate.	Construcții	Conform prevederilor din SEP	Proprietarul proiectului și antreprenorul de construcții
	Numărul și tipul reclamațiilor pentru a identifica tiparele și pentru a asigura că toate reclamațiile primite sunt abordate.	Construcții	După cum este necesar	Proprietarul proiectului

Tabelul 4-5: Plan de atenuare și gestionare (faza operațională)

Măsură	Monitorizare	Interval de timp		Responsabilități
Plan de gestionare a dăunătorilor și pesticidelor	Numărul de persoane instruite privind utilizarea sigură a pesticidelor și gestionarea integrată a dăunătorilor	Operațiune	Annual	AUAI
	cu dăunători înainte și după tratament (de exemplu, procentul de daune aduse culturilor, densitatea populației de dăunători)		Annual	AUAI
	Monitorizarea calității solului și a utilizării agrochimicalelor		La fiecare doi ani	AUAI, efectuată de laboratoare autorizate (RCAP, Institutul de Pedologie etc.)
	Nivelul de umiditate al solului, folosind tensiometre		Zilnic în perioada de vegetație	AUAI
Planul de gestionare a irigațiilor	Raportul consumului de energie / cantității de apă pompată	Operațiune	Annual	AUAI
	Energia produsă de panourile solare		Annual	AUAI
	Estimarea anuală a emisiilor de gaze cu efect de seră		La sfârșitul primului an	Proprietarul proiectului
	Monitorizarea calității solului și a utilizării agrochimicalelor.	Operațiune	Vezi mai sus	
	Nivelul de umiditate al solului, Utilizarea tensiometrelor			
	Monitorizarea volumelor și debitului de apă pompată	Operațiune	Annual	Proprietarul proiectului și AUAI
	Monitorizarea raportului dintre volumele de apă pompată și volumele de apă utilizate (plătite) de către fermieri		Annual	Proprietarul proiectului și AUAI
	Monitorizarea debitului eliberat din barajul din amonte pentru adaptarea pomparei apei și respectarea cerințelor de mediu pentru râul Nistru și pragul de debit (nu se efectuează pomparea dacă debitul râului este sub acest nivel)		Zilnic în perioada de irigare	AUAI
	Monitorizarea eficacității restaurării (măsuri de compensare a vegetației și arborilor + răspândirea speciilor invazive)	Operațiune	La un an după construcție și după 3 și cinci ani	Proprietarul proiectului
	Întreținerea eficientă a infrastructurilor pentru a evita orice perturbări și poluare		Annual	ANIF
Plan de acțiune privind egalitatea de gen	Crearea de locuri de muncă	Operațiune	Annual	AUAI/ANIF
	Participarea sporită a femeilor în guvernarea irigațiilor: evidențe de prezență, liste de membri	Operațiune	În primele 6 luni ale fazei operaționale	Unitatea de Implementare a Proiectului (UIP), ANIF
	Îmbunătățirea accesului femeilor la terenuri irigate și servicii: Registre de alocare, sondaje în rândul fermierilor	Operațiune	Annual	ANIF
	Consolidarea capacităților pentru femei	Operațiune	1–2 ori pe an	Furnizori de formare, ONG-uri, Asociații ale femeilor de afaceri
	Înregistrări ale activităților de informare privind violența de gen, numărul de cazuri abordate		În primele 3 luni, reîmprospătare continuă a cunoștințelor	Expert social
	Economii sporite de timp și oportunități de venit pentru femei: planuri de afaceri susținute de proiecte, urmărirea veniturilor		Anul 1–2	MAIA, Agenții de Dezvoltare Economică, AUAI, Grupuri de Fermieri
Plan de gestionare a părților interesate	Partajarea costurilor echitabilă din punct de vedere al genului: Revizuirea structurii taxelor, feedback la nivel de gospodărie		Înainte de funcționarea completă	Asociațiile Utilizatorilor de Apă, UIP
	Implementarea eficientă a activităților de implicare și de consolidare a capacităților pentru fermieri și asociații de proprietari de animale (AUAI).	Operațiune	Annual	Proprietarul proiectului
	Numărul și tipul reclamațiilor pentru a identifica tiparele și pentru a asigura că toate reclamațiile primite sunt abordate.	Operațiune	După cum este necesar	Proprietarul proiectului

5 Comunicații

5.1 Planul de implicare a părților interesate

Așa cum s-a menționat anterior, pentru Proiect a fost pregătit un Plan de Acțiune Socială (PSE), care identifică părțile interesate relevante, definește canalele de comunicare și activitățile de implicare viitoare care vor fi desfășurate înainte și pe parcursul proiectului de modernizare a celor două SIC.

SEP conține un tabel de identificare a părților interesate, unde sunt identificate toate părțile interesate relevante, detaliind rolul și interesele acestora. Dacă există părți interesate care nu sunt incluse în SEP, acestea pot contacta MAIA/ANIF pentru a primi informații despre Proiect și pentru a fi adăugate la programul de implicare a părților interesate.

Planul de Evaluare a Performanței (SEP) își propune să rezume metodele și activitățile care vor fi implementate pentru a informa părțile interesate, într-un mod incluziv și în timp util, în timpul etapei de pregătire și implementare. SEP include un program de activități imediate de consultare și implicare necesare pentru a aborda preocupările actuale ale părților interesate, precum și activități regulate de consultare și divulgare pe tot parcursul ciclului de viață al Proiectului. În plus, SEP are un mecanism de soluționare a reclamațiilor specific Proiectului, ale cărui detalii sunt furnizate în secțiunea următoare.

5.2 Mecanismul de reclamații

Mecanismul de soluționare a reclamațiilor (GRM) va fi implementat pentru a se asigura că Clientul rămâne receptiv la orice preocupări sau reclamații din partea părților interesate și a comunităților afectate. Se va acorda o atenție deosebită instruirii personalului desemnat responsabil de gestionarea mecanismului. GRM va acoperi toate părțile interesate relevante, inclusiv membri ai publicului, locuitorii locali, ONG-urile și alte părți interesate. Un mecanism separat de soluționare a reclamațiilor pentru lucrători va fi disponibil pentru toți lucrătorii din Proiect, inclusiv contractori și subcontractanți.

Planul de implicare a părților interesate (SEP) elaborat pentru acest proiect oferă detalii complete despre GRM. GRM va funcționa prin **trei niveluri de management** pentru a asigura accesibilitatea și escaladarea, dacă este necesar:

- **Nivelul 1 (Nivel local)** : Reclamațiile pot fi depuse mai întâi la primar, care va colecta plângerile locuitorilor și va notifica specialistul social al proiectului, cu excepția cazului în care există un conflict de interese.
- **Nivelul 2 (ANIF)** : Dacă nu sunt rezolvate la nivel local sau în cazul implicării municipalității, reclamațiile pot fi transmise direct către ANIF prin intermediul unei platforme online, e-mail, poștă sau telefon.
- **Nivelul 3 (MAIA/BERD)** : Dacă este necesar, reclamațiile pot fi transmise Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA) sau BERD pentru examinare finală.

Toate reclamațiile vor fi confirmate în termen de 10 zile lucrătoare, urmând ca răspunsul oficial să fie furnizat în termen de 30 de zile lucrătoare. Reclamanții pot, de asemenea, să se adreseze oricând unor instanțe judecătorești în conformitate cu legile și reglementările naționale.

5.3 Date de contact

Informațiile de contact pentru întrebări generale și reclamații sunt următoarele:

- Platformă online: - <https://anif.gov.md/comunicare-publica>

- e-mail: cancelaria@anif.gov.md
- adresa poștală: ANIF, strada Grenoble 193, Chișinău MD-2043, Republica Moldova
- prin telefon: +373 22 82-08-21

BRL Ingénierie
1105, av. Pierre Mendès-France
BP 94001 | 30001 Nîmes Cedex 5

Tél : +33(0)4.66.87.81.11
Email : brli@brl.fr
<https://brli.brl.fr/>

